

מפעל
הש"ס

בשנת שמיטה חזר שאל לא. ולומר על כל עם זה (שמיטה כ"א)

שע"י
קולות
ביטוב

תלמוד בבלי

יומא י"ט - כ'

עם הפירוש

ושננתם

כולל פיוטי ל"ג בעומר

מהדורה מיוחדת
ובלכתך בדרך
ל"ג בעומר תשפ"א

נא לשמור על קדושת הקונטרס

⁴ במקום שיש ספק מהו סוף היום, יש לעיין בילקוט ראובני' מסכת סוכות.

ב. והשקלים, ג. והקללות, ד. והביצים, ה. והנגרים. אגב שהזכירו גרגיר הביאו את ששנו עליו, כתיב "ויצא אחד אל השדה לקט ארת", תנא משמיה דרבי מאיר, אורות זה - היינו גרגיר, אמר רבי יוחנן, למה נקרא שמן אורות, שמאירות את העינים. אמר רב הונא, (המוציא) גרגיר אם יוכל ללכתו כדי שיאירו את עיניו, אזכרו, ואם לאו, מעבירו על גבי עינו" - שגם כך תהיה לו תועלת לאור עינו. אמר רב פפא, המועיל בזה שמעביר על עינו דוקא בגרגירא מצרףתה - גרגירים הגדלים ללא זרע אשם בסביבתם, ואין מחוש כוחם.

הגמרא חוזרת לענייני ראית טומאה. אמר רב יהודה אמר רב, אכסניא אורה לא יאכל ביצים - שמביאות לידו קרי ומתנגה על בני הבית, ולא יישן בשפיתו של בעל הבית - שבעל הבית מתכסה בה ביום שלא ימצא עליה קרי.

כיון שהגמרא עוסקת בענייני טומאה, מביאה הנהגות החכמים למניעת הרהורים המביאים לידו טומאה: רב בי מקלע דררשיש - מקום שהיה רגיל ללכת אליו, מקרי, מאן הווא ליומא - אינו אשה תנשא לי לימים שאתעכב פה, ולאחר מכן אגרושה. רב נחמן כד מקלע לשכניב מצריי, מאן הווא ליומא.

מקשה הגמרא, איך יכלו חכמים לישא אשה במקום אליו נקלעו לימים ספורים בלבד, והתניא, רבי אליעזר בן יעקב אמר, לא ישא אדם אשה במדינה זו, ונרף וישא אשה במדינה אחרת, שמה וירדונו זה אצל זה - בן שייולד לו במדינה זו עם בתו ממדינה אחרת, נמצא אה נושא אחרתו (ואב נושא בתו) ומפלא העושה כן את כל העולם כולו מפורות, ועל זה נאמר "ורפאה הארץ זמח", ואם כן הכיצד נהגו חכמים אלו לעשות כן. מתרצת הגמרא, אמרי, רבנן קלא אית להו - כיון שהם תלמידי חכמים הרי שילדיהם קרויים על שמם, ואין חשש שיינשאו זה לזה.

שואלת הגמרא, מה הועילו חכמים בכך שנשאו נשים לאותם ימים ספורים בהם שהו באותם מקומות. אשה שתבעה להניא - אשה שתבעה להניא

מסכת יומא - פרק ראשון

יה:

לכן, צריקה לישב שבעה נקיים מיום שהתרצתה, וליטהר, שמה מחמת חמירו ראתה דם. נמצא שאותן נשים אסורות עד טהרתן, ולא הועילו כלום לעינן. מתרצת הגמרא, רבנן אודעי הו מודעו להו - היו מודיעים שבעה ימים לפני שהם באים, מקדם הו מקדמי וקדמי שפוקא - והיו מקדמים ושולחים שליח לקדש את האשה שהסכימה לכך שבעה ימים לפני בואם, וכשהם היו מגיעים, האשה כבר היתה טהורה. ואי בעית אימא, ויהי הו מיחדי להו - לייחוד בעלמא לקחו אותן ולא כדי להיוקק להן, וכל כך למה, לפי שאינו דוקא מי שיש לו פת בקלא קמי שאין לו פת בקלא - ומי שיש לו אשה אף שאינו יכול להיוקק לה, מכל מקום אינו מתאוה כל כך כמי שאינו נשוי.

משנה. בערב יום כפורים מקרוהו זקני בית דין - שקראו לפני הכהן גדול בסדר היום זקני בהוגה, כדי שלמדו אותו את עבודת חפנית הקטורת, ועבודה קשה היתה. מפרטת המשנה את סדר המסירה, לקחו אותו זקני בית דין והעלוהו לבית אכמינס - שהם עושים את הקטורת, כותשים אותה ומערבים סממניה, והשביעוהו יא שלא ינהג כצדוקי, ויתקן את הקטורת על המחטה שבה הגחלים בחוץ ואי יכניסה לקודש הקדשים, אלא קודם יכנס ולפני ה' ישים את הקטורת על הגחלים, ונקטרו זקני בית דין והלכו להם, ומעתה זקני כהונה היו מלמדים אותו. מבארת המשנה את סדר ההשבעה, ואמרו לו זקני בית הדין, אישי - אדוני כהן גדול, אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחנו ושלוחי בית דין, משביעונו אנו ערוך" במי ששפן שמו בבית הנה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרו להי. הוא פורש ובוקה משום שחשדוהו לצדוקי, וכן פורשין ובוכין על כך שחשדוהו.

בליל יום הכפורים אם (הוא) היה הכהן גדול הקם, הורש דברו הלכה כל הלילה, כדי שלא ישן ויראה קרי, ואם לאו - שאינו חכם, תלמידי חכמים דורשים לפניו. ואם רגיל לקרות, הרי שלאחר שגמרו לדרוש לפניו, קורא, ואם לאו, קורין לפניו. ובמה קורין לפניו, באיוב ובקורא ובדברי הנביאים - דברים המושכים את הלב לשומעם ולא יירדם. וכן היה בן קבוץ אמר, שפנים הרבה קריתו לפניו בליל יום הכפורים - המושך את הלב לשמוע.

אחר כך מכניסין אותה. וקשה, מה תועלת יש בהשבעה זו, הואיל ואם סובר כדעת הצדוקים שצריך לתקן הקטורת מבחוץ, אין השבעה מחייבת אותו כלל, כיון שזה בכלל הנשבע לבטל את המצוה לשיטתם, שאין השבעה חלה כלל (מבאר בשבועות כו, א). וכיאר הרשב"י, שאם באנו לחוש שמה הוא צדוקי, יש להניח שהוא סובר שחלה שבעוה אף לבטל את המצוה, כיון שגם דין זה אינו מפורש כתובת אלא ממדרש חכמים הוא, והצדוקים אינם מודים למה של שרשו חז"ל. וראה מהר"ק חיות. ועוד ביאר, שאם דעתו לתקן בחוץ לא ישבע כלל, כיון שהנשבע שבעוה כזו שאין לה תוקף מפני שיש בה ביטול מצוה, עובר בעצם שבעוה על איסור שבעות שוא, שהרי הוציא שם שמים לבטלה. ובשורת חתם סופר (אורח חיים קעז) ביאר, שגם לדעת הצדוקים שצריך לתקן ולהעלות העשן בחוץ, אין זה מקרא מפורש, כי אם מדרשה, וכל דבר שנלמד מדרשה ואינו מפורש בתורה, חלה עליו שבעוה לבטלו. ובתפארת ישראל ביאר, שהמשבעים אמרו לו שאם אינו עושה כדעת חכמים אינו חתן גדול שלהם כלל, וממילא אף לדעתו עבודתו פסולה, כיון שאינו שולחם בעבודה זו. ומדוקק לפי זה מה שאמרו לו יזאתה שלוחי בית דין, והיינו דרך בתנאי שיטתם כדעת חכמים הרי הוא שולחם. וכשיח יצחק ביאר, שהצדוקים שהם בורים מלכם פירוש המקראות, או גם הם עצמם מסופקים אם כיוונו לאמת, ולכן אף שהם נוהגים בהנבטם, נדוין יש להם עד ספק אם הפשט כדבריהם או כדעת הפרושים, ולכן מספק לא יעברו על השבועה, דמא האמת כדעת הפרושים, ואין זה נשבע לבטל את המצוה. יד. הקשה הפרי חדש (על הרשב"י עבודת יום הכפורים א, ו), מה הועילו חכמים בשבועה זו, והרי יתכן שהצדוקים ישיבנו אף לשקר כיון שלדעתם אי אפשר לקיים מצות הקטורת אלא כפי שיטתם, ותחילה שכיב שהיו יודעים שמשביעים כל כזה גדול בכך, לא היו מנתינים עצמם לבוא ליד שבעות שקר, עוד תירץ, שגם לדעת הצדוקים המצוה מתקיימת בין אם מתקן הקטורת מבחוץ בין אם מתקנה מבפנים, ולכן אין לחשוש שיתקנו מבחוץ אחר שישבעו על כך, כיון שגם לשיטתם מתקיימת המצוה אם יתקנו מבפנים. וראה שיח יצחק ומרומי שדה. והוזהר בכשרים לוקח בגופו, גמרא לקמן יט, ב. הו. הסתפק הרשב"י, האם דין זה שקורין בכתובים אלו נאמר רק אם אחרים קורין לו, או גם באופן שבהתן קורא לעצמו. וכתב, שיש להוכיח קצת שלא נאמר דין זה רק כשאחרים קורין לו, ממה שלא פירט התנא במה קורין, רק באופן שאחרים קורין לו. והטעם בזה הוא, שאם הוא קורא לעצמו אין לחשוש שמה חתטטנו שניה, ולכן קורא במה שירצה, ורק בשומע מאחרים שיש לחשוש שמה יירדם, הציטרו לקרות בדברים הממששים את הלב. אף דחה ראיה זו. יד. כתב מהרש"א, שאף שבספר איוב יש דברים המציעים את הלב, עד שמתוך כך התיירו לקרות בספר איוב בתשעה באב, מכל מקום התיירו לכהן גדול לקרות בו ביום הכיפורים, או מפני שמשיך את הלב, או מפני שיגורו לו לשוב בתשובה. וכמבואר בברכות (א, י), שכשהיה רבי מאיר מסיים ספר איוב, היה אומר סוף קראם למות וכו' אשימי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה נחת רוח ליוצרו. יח. רשב"י פירש, שהטעם שקורין לפניו דברים אלו, הוא משום שהם דברים המשמיכים את הלב, ולכן אין שניה חופנית. וכן מבואר בירושלמי (א, י) שני במילי ובתבליים מפני שטעמן מפוג את הלב, והרשב"י פירש, שכוון שכתובים אלו הם קשים להבנת, האם לא שיתעמק בהם, וכיון שצריך להתעמק בהנבטם, אינו בא לידו שניה. ובתפארת ישראל (בועז א, פירש, שיש ג' דברים הממששים לב השומעים, האחד, דברים המצריכים עיון וחקירה, השני, דברים המרגישים את הלב. השלישי, סיפורי מעשיות המנעימים לב השומעים. ובג' כתובים אלו יש ג' ההבנות הנזכרות. דספר איוב הוא לימוד המצויץ חקירה ועיון, ובספר עזרא יש כתיב לרגש ולעורר רחמים בלב השומע, בשמו ככמה עמל וגיעה ועוני בנו עם ישראל את בית המקדש, ובספר דברי הימים יש סיפורי מעשיות ומלחמות ועניינים שונים, וכולם כאחד שיום להמשיך לב השומע. ובשני יצחק פירש, שבלשון כתובים אלו מרמזים לו שלא היה צדוקי, כי בספר איוב מבואר שכל העולם הבא, ובספר עזרא מתבאר איך שחחרים עזרא את בית הכיפורים, וכל כתיב מי שאינו מאמין בתורה שבעל פה, ובספר דברי הימים מבואר הקבלה איש מפי איש.

א. פירש רבינו אליקים, שהכוונה שמואלו בין אצבעותיו כעין קליות. ב. פירש רש"י, שהטעם הוא משום שמביאין לידו קרי, ומתנגה על בעל הבית. ורבינו חננאל פירש, שהחשש הוא שמה כשיראה בעל הבית הקרי, יחשדוהו שבא על אשתו. וכשפת אמת פירש, שהקפידו היא משום גוף המטא במה שיבוא לידו קרי. ומה שלא חששו לזה רק כשהוא אכסנאי ולא בכל אדם בביתו, היינו שחששו שביטוי שיש לו פת סתלי אינו עולל כל כך לבוא לידו קרי, אבל כשהוא אכסנאי יש לחוש יותר לכך. והקשה הרשב"י, אם כן מדוע הקפידו דוקא על ביצים, והרי יש עוד מאכלים שגורמים לידו קרי כמבואר לעיל עמוד א. ולכן פירש, שמה שהקפידו שלא יאכל ביצים היינו דוקא לגומעה חיה, והטעם בזה הוא, מפני ששכבת זרע דומה ללובן של ביצה, ואם יטפנו בגדי מן הביצה, ידמה הטינוף לקבכת זרע, ויבוא לידו גנאי. ג. עיני מאיר. ד. ביאר נפלא למעשה זה, נמצא במאמרו של הגאון רבי ראובן מרגליות וצ"ל - מאן הוא ליומא, נדפס בספר פנינים ומרגליות [מוסד הרב קוק ירושלים תשס"ו]. ה. כתב השפת אמת, שאין איסור זה נוהג אלא באופן שנשוא אשה לזמן מועט, ויולד ונשא אשה אחרת במקום אחר, אבל אם יש לו בביטות שתי נשים, אין בזה חשש. ו. הקשה הטי"ו (יהי דעה קצב א), שלא מצינו תקנה זו לישב שבעה נקיים מחמת חשש דם חמוד, כי אם במימרא של רבא, ואם כן מה הקשו מתקנה זו על רב שהיה קודם זמנו של רבא. ופירש, שנתקנה זו לא נתקנה בימי רבא, אלא באותה שעה שגזרו חכמים על החתמים שמתאוה אף שלא הרגישה בו, ושעה זו גזרו גם כן על דם חמוד, שאף אם לא הרגישה יש לחוש שמתאוה אשה ונשואה. ולכן הקשו מכאן על רב, כיון שגם בומנו כבר נתקנה תקנה זו. ז. רש"י פירש, שלא נוקקו להן כלל אלא שנשאו אותן, ועשו להן כשום שהשוי אשה אינו מתאוה כמי שאין לו אשה. והקשו החוטפות, שאם כן, אין יולד להם להיחיו עמחן. ולכן פירשו, שמתאוה אמרו להן שכוונתן רק להתייחד עמחן ולא ליבעל, ולכן לא היו רואות דם מחמת חמוד. ובהנהגת יעביץ הקשה, מה תועלת יש בכך, והרי אחר כך כשבאו לבעול אותן, יראו דם מחמת חמוד באותה שעה, והרשב"י פירש שלא נשאו אותן כלל, רק ייחדו אותן להיות להם לנשים כאשר ירצו לנושאן. והיעביץ פירש, ששקלו אותן בתורת פילגש בלא חופה וקידושין. ח. פירש על פי רש"י. ועיין חוטפות מה שהקשו על רש"י, ופירושו באופן שונה, וכמבואר בחוטפות הרא"ש, שבתירוצו זה מבואר הכל, אין כאן זימה, שהרי לא באים עליהן אלא רק לייחד בעלמא, וממילא כיון שהנשים ידעו שהן רק ליחוד, אין יתכן חשש חמוד, וממילא יש להם פת סתלי, שהרי אם ירצו ויכלו לבוא עליהן שטהורות הן, ואם יקנה מקרה שיבואו עליהן ויולד מהן וולד, יכניסו אותן לביתם. ט. שמועלת על הכהן גדול ביום הכפורים, שאמר "ומלא חפני קטורת סמים דקה", רש"י ד"ה לזקני. י. לא נתבאר במשנה מה הם המשביעים אותו. ובחוטפות חרדיש כתב, שהמשביעים הם זקני בית דין. וכן מוכח ממה שאמרו לו יזאתה שבעה דבר מכל אשר אמרנו לך, ולא מצינו שאמרו לו דברים כלל רק זקני בית דין כמבואר לעיל (ממה א) במשנה. אבל זקני כהונה לא אמרו לו כלום, אלא שלימדוהו סדר החפינה בלבד. יא. יש להבין איך חלה השבועה, והרי לא ענה להם הכהן כלום. וכיאר בתפארת ישראל, שצריך לומר שהתכן ענה בחימה אמנ, שאם לא כן איך חתול עולי השבועה. ומבומה שדה כתב עליו לפרש כן, שהרי לא הוזכר משנה שעה אחרים אמנ. ולכן ביאר שהיו יכולים להשביעו בעל כרחו, ומשום שהם בית דין, והרי הם כמו ארון שיכול להשביע את עבדו בעל כרחו, כן הסנהדרין כבעלים על הכהן גדול דבר זה, ויכולים להשביעו בעל כרחו. יב. ופירש רש"י שלא ידא צדוקי לתקן מבחוץ ולהכניס בנפנס. בספר עבודת ישראל (לרבי ישראל קטח קטח) הקשה, מדוע היו צריכים לשבועות זו, הלא מצינו במסכת גיטין (ג, ה) שהיה ניתן לראות דרך שפפש את עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים ואם כן היה ניתן לבדוק בדרך זו. ותירץ, שאף שפוסקים להלכה שקול מראו וריח אין בהם משום מעילה, מכל זאת יש איסור מדרבנן בדרך זו. ותירץ, שאף שפוסקים להלכה שפושט את עבודת הכהן הגדול ביום הכיפורים ולהכניס בנפנס, אם ישנה אשכנזי להשביעו. יג. לקמן יט, ב. מבואר שהטעם שמתבטאין אותו, הוא כדי שלא יעשה כדעת הצדוקים ששוכרים שמתקנין את הקטורת מחוץ לקודש הקדשים ורק

מסכת יומא - פרק ראשון

גמרא. תנא, כדי ללמדו [קטנ] הפיגה מולכים אותו לבית אבטינס, כיון ששם הקטרות מצויה.

אמר רב פפא, שתי פשיטות היו לו לכהן גדול, אחת לשבת פרהדרין - שם היה יושן, ואחת לשבת בית אבטינס - בה למד חפינה, אחת בצפון העזרה, ואחת בקרום העזרה. אחת בצפון, דתגן במסכת מדות שש פשיטות היו בגזרה, ושש בצפון ושלש בקרום. הלשכות שבקרום הן, לשכות המלכה, לשבת הפרוה, לשבת המדיחין. מבארת המשנה למה משמשות לשכות אלו, לשבת המלכה, ששם היו נותנין - מאכסנים את המלכה לקרן, לשבת הפרוה, ששם [קטנ] היו מולחין עורות קדשים [קטנ], ועל גגה של לשכה זו, היתה בית מביקה גדולה ביום הכפורים - שהיה טובל חמש פעמים, בכל פעם שהיה מחליף מבגדי זהב לבגדי לבן ומבגדי לבן לבגדי זהב. לשבת המדיחין, שם היו מדיחין קרבי קדשים [קטנ] לפני הקטרתם, ומשם מסיקה - מדרגות אבן העולות בצורה סיבובית עולה לגג בית הפרוה [קטנ] - דרכן עולים לגג בית הפרוה.

ושלש לשכות שבצפון, לשבת העין, לשבת הגולה, לשבת הגזית. ושימושן, לשבת העין, אמר רבי אליעזר בן יעקב, שבתיה מה היתה משמשות, אכא שאילא אמר, לשכת העין היא היתה לשבת כהן גדול, היינו לשכת פרהדרין שהיו מפרישים את הכהן גדול אליה, והיא היתה אחרי שפתיקן - מאחרי לשכת הגזית והגולה, ופתחה פתוח לחול, וגג שפתיקן שנה - קירוי אחד לשלשתן. לשבת הגולה, שם היה בור שזכו בה עולי הגולה - ועל שם כך נקראת, והגולה - שבו מעלים את המים מהבור נתון עליו, ומשם מספיקין מים לכל העוה"ה. לשבת הגזית, שם היה סנהדרין של ישראל וישבתו ודנה את הכהנים אחר ייחוסם ואם אין בהם מום. ומי - וכהן שנמצא בו פסול היה לרוב שחורים ומתעטף שחורים ונצא [קטנ] ושלש נמצא בו פסול, היה לרוב בכנים ומתעטף בכנים ונכנס ומשמש עם אהוי הכהנים. מצויה אפוא במשנה שלשכת כהן גדול הנמצאת בצפון העזרה, והיא לשכת העין.

ולשכה אחת של כהן גדול בקרום, דתגן במסכת מדות, שבעה שערים היו בגזרה, שלשה בצפון ושלשה בקרום ואחד במזרח. שבקרום שער הדלקה, שני לו, שער הקרבן [קטנ], שלשי שער שער המים - דרכו מכניסים את צלוחית המים לניסוך בהג הסוכות. ושער שבמזרח שער נקנור, ושתי פשיטות היו לו שם אחת בימינו ואחת בשמאלו. אחת לשבת פנחס המלביש [קטנ] - שם היה יושב הממונה להלביש הכהנים בשעת העבודה ולהפשיטם אחר עבודה, ולשמור את בגדי הכהונה. ואחת לשבת עושי הביתין - בה היו עושים את המנחה שכהן גדול מקריב בכל יום מחציתה בבוקר ומחציתה בערב, ושערים שבצפון, שער ניצוץ, בנן אכספדה היה - השער היה בנוי כמין אכסדרה, היינו שני קירות, ועליה בנויה לו על גגו - ועל שני קירות אלו היתה בנויה עלייה שאינה מקורה, ושם כהנים שומרים מלמעלה וליום מלמטה. וששנים היינו החיליים. שני לו שער הקרבן, דרכו היו מכניסים את קדשי הקדשים ששחיתם בצפון. שלשי לו שער בית המוקד - בו היו מדורות גדולות לחמם את המהנים ההולכים יחפים על רצפת

השיש של המקדש. ותנא, המש מבילות ונעשרה קדושין - דיו ורגליו מהניור, מוכל כהן גדול ומקדש בו ביום - ביום הכפורים, וכוון בקדש [על גג בית הפרוה - שהיתה בנויה בקודש, חוץ מו - מטבילה ראשונה, שאינה לצורך יום הכפורים, אלא ככלל השנה שאין אדם רשאי ליכנס בקודש אפילו הוא טהור, ללא טבילה, שהיתה טבילה זו בחול על גבי שער המים, ובגד לשבת היתה. למדנו במשנה זו שלכהן גדול היתה גם לשכה בדרום.

ומסיים רב פפא את דבריו, ולא ידענא אי לשבת פרהדרין בצפון ולשבת בית אבטינס בקרום, או לשבת בית אבטינס בצפון ולשבת פרהדרין בקרום - שהרי בצפון כתוב רק שנקראת לשכת העין, ובדרום רק נאמר במשנה שהיה לו שם לשכה. ומסתברא דלשבת פרהדרין - בה היה יושן בקרום הןאוי [קטנ] - ליד בית טבילה שבחול. מבאר רב פפא מאי מצמא שכן מסתבר יותר, דמקדים וקאי - שכשמשיכים בבוקר ועומד ממתו ומיפך את רגליו - ועושה את צרכיו, ולכן צריך לטבול לפני כניסתו לעזרה, שכל המיסק רגליו טעון טבילה ליכנס בעזרה, ומבי [קטנ] סמוך ללשכתו, ואויף לצפון ללשכתו השניה וגמר - למד את מעשה החפינה, ואתי לביית המקדש ועבד עבודה כווי וימא - שהרי כל שבעת ימים הוא עובד כדי להרגילו בעבודה. לכהני פנא - לקראת הערב מרו עליה [קטנ] - מזים עליו, והדר אויף לדרום ומביל - שהיו נטמא [קטנ] על ידי הזאה זו, והיה - ותיכף ולאחר הטבילה יכול ללכת לישון כיון שהלשכה קרובה אליו, והיא לשכת פרהדרין. אבל וקאי אקרת לשבת פרהדרין בצפון, מקדים וקאי ומיפך רגליו - כל זה בצד צפון, ואויף לדרום כדי לטבול, ומביל וגמר חפינה שם בדרום בלשכת בית אבטינס, ואתי לביית המקדש ועבד עבודה כווי וימא, להדי פנא - לקראת הערב מרו עליה - מזים עליו, והדר אויף לדרום ומביל - ושוב חזר לדרום כדי לטבול, ובגדי מקדש ומיפך לצפון ומיפך - וצריך משם לחזור לצד צפון כדי לישון. ומי מרד מפרהינן ליה כווי תאי - וכי מטריחים אותו לחינם כל כך הרבה, אלא מסתבר שלשכת פרהדרין היא בדרום.

דוחה הגמרא את טעמו של רב פפא, אקמה לא - וכי למה שלא נטריחה, אדרבה מפרהינן ליה מפי, דאי צדוקי הוא - ואינו ירא שמים, ויפירוש עוד קודם העבודה טוב שכן, כדי שלא ישנה את סדרי העבודה. אי גמי, אפילו הוא כהן כשר, מטריחים אותו, כדי שלא יפסל בלינה. ראה זכחים כא, ב, ולקמן טז, א. ובתוספות יום טוב ובתפארת כהונה. דאי לא תימא הכי - ואין אנו רוצים להטריחו, אם כן נעבדינהו לתרוניהו בהדי הדדי - נעשה את שתי לשכותיו סמוכות זו לזו, אי גמי, תסגי ליה בתרא - להילופין לשכה אחת יכולה לשמש גם לשינה וגם ללימוד חפינה. כיון שלא עשו כן, מוכח שרצו להטריח עליו ככל האפשר, אם כן אין משלש טיחא מהוה הוכחה.

שינוי במשנה, ואמרו לו אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחנו וכו', מקשה הגמרא, לוימא תהו תיובתא דרב הונא בריה דרב יהושע ממה שנאמר במשנה, ואתה שלוחנו [קטנ], דאמר רב הונא בריה דרב יהושע, הני כהני בומן שמקריבים את הקרבנות, שלוחי דרמקמא נינהו - ולא שליחים של בעל הקרבן, דאי אקרת שלוחי דידן נינהו,

והלשכות עשו בני הגולה. ובתוספות יום טוב (שם) הביא את פירוש רבינו יהונתן, שגולה היינו כמין ספל גדול ועגול הקבוע שם. ובשם הראב"ה פירש, שהיא קרויה כן על שם הגלגל שבו משלשלים הכיור שלא יפסל בלינה. ראה זכחים כא, ב, ולקמן טז, א. ובתוספות יום טוב ובתפארת ישראל הביאו פירוש אחר. יב, פירש הר"ש (מדות טז), שהיו מים מתוקים לשתייה ובישול, ואילו מי האמה העוברת בעזרה היו לרחצה, וראה שם בתפארת ישראל אות לא. יג. והיה בנויה מאבני גזית לכבוד הסנהדרין. יד. בצד שהיה בנוי בחול, שהרי בצד שהיה בנוי בקודש היה אסור לטנדרין לשבת, שאין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד בלבד. טו. פירש הרשב"א, שהטעם שהיתה נקראת לשכת הגזית, לפי שהיתה בנויה מאבני גזית שנגררו בחוף, ולא נאסר לבנות באבנים אלו אלא במזבח. ועוד פירש, שנקראת כן מפני ששם דנים הכהנים ומסלקין הפסולים, והוא מלשון לגון ולהשליך. וראה בשם יצחק. טז. כתב רש"י שאינו יודע למה נקרא שם (שעל שער הדלקה והקרבן) כך. ובתוספות ישנים פירשו, שהיו מביאים דרך שם אש למערכה, ולכן נקרא שער הדלקה. ובתפארת ישראל (מדות טז) העיר מדוע לא היו יכולים להביא מבית הניצוץ ובית המוקד. וברע"ב פירש, שנקרא שער הדלקה על שם שהיו מכניסים את העצים למזבח דרך שם. יז. ראה לקמן לה, א שהובא שם המעשה בנקור שנעשו נסים לדלותו. וראה עוד בפירוש הרא"ש במדות (א, ה) וזה לשונו: יבשקלים בירושלמי כשצרו יוניים על חשמונאי היה שם איש אחד מגדולי יוניים ושמו נקור והוא מחרף ומגדף כל שעה, וכשגברו יד חשמונאים קצצו ראשו ידיו ורגליו ותלואו בשער המזרח. יח. ונקראת הכיבת על שם שנאמר בה במנחה זו "על מחבת בשמן תעשה", רע"ב. יט. ומבאר התפארת ישראל, שהיו בית הניצוץ שמוכר בתחילת מסכת מדות, ששם היו מבעירים עצים שניצוצו מתקיימים לזמן מרובה, שאם חככה אש המערכה יבעירוהו משם. כ. מבאר בריש מדות. כא. ברע"ב פירש שבאחד החתלים היה פתח שישל לצאת ממנו לחיל, והוא כמין פרוזור שמתוך לעזרה אבל בתוך חומת הר הבית. אבל בתפארת ישראל, שהעלייה לא היתה פתוחה לעזרה, אלא היה לה פתח לחיל והיו יורדים ממנו לחיל על ידי מדרגות. כב. והיו צריכים לטבול דוקא בקודש, דכתיב בהו "ורחץ את בשרו במים במקום קדוש", רש"י ד"ה חוץ מו. כג. וכעת רבי עקיבא לעיל א, א שטוהר שהו עליו נהיה טמא. כד. ובתוספות מביא, שאם היה מדרג הנאה ממנו, מותר לו להקריב לו קרבנותיו, שהרי הוא שלוחו דרממא, רש"י ד"ה הני.

א. פירש רש"י, שהמטרה היא ללמדו חפינה בקודש הקדשים המוטלת עליו ביום הכפורים, אך כתב בהשני יצחק, שמדברי התוספות במנחות (א, א) וכן מדברי הרמב"ם בפירוש המשניות משמע, שכוונתו היא ללמדו חפית חפינה, וכן דייקו ממה שנקט חפינה בסתם. ב. ראה בלחם מצאת עובדת יום הכפורים (ט, א) שתמה על הרמב"ם (בית הבחירה ה, ט), שמנה שם את שמונת הלשכות שהיו בעזרת ישראל ובתוכן לשכת כהן גדול, מדוע לא מנה שתי לשכות שהיו לו. ג. במשנת במדות (ה, ג) הגירסא להיפך, שאלו היו בצפון והמזבחות להלן היו בדרום. וכתבו התוספות ישנים, שהגירסא המובאת כאן היא הנכונה. וראה בתוספות יום טוב ותפארת ישראל במדות שם. ד. ומה שנקראת לשכת הפרוה, כתב הרע"ב, אדם מכשף ששמו פרוה בנה אותה לשכה על ידי מישוף, ונקראת על שמו. ורמב"ם כתב, שהיה חותר בקיר כדי לראות את עבודת הכהן ונהרג שם. ובתוספות יום טוב שם, הביא רש"י, שנקראת בית הפרוה על שם עזרת הפרים שבה. ה. על ידי שמשכו אליה מעין, ובתפארת ישראל ביאר, שעל ידי אותו אדם שפרוה שמו, נבנתה שם מערכת מיוחדת מעשה אמן להעלות המים לגג תוך עובי תחילה, עד שנראה כאילו בנאה והעלה בה מים בכישוף. ו. המים לשבת האבן אליה היו מפרישים את הכהן העושה את חפיתו (אדומה), ונקראת בית האבן כיון שכל לבית הטבילה היו באים מעינין עין עיטם, שהיה גבוה כ"ג אמה מקרקע העזרה, כמבואר לקמן לא, א. וכתב התפארת ישראל (ג, א) שהעלו המים לגג על ידי סילונת מעשה אמן, באופן שלא יהיו שאובין. ז. רש"י, ובתפארת ישראל, כמין כבש בלי מדרגות, ומדהולכות בעיגול נקראת מסביבה. ח. פירשו על פי מסקנת הגמרא. ט. ונקראת לשכת העין, יש שפירשו על שם שרצו להברילה מלשכת האבן אליה היו מפרישים את הכהן העושה את חפיתו (אדומה), ונקראת בית האבן כיון שכל מעשיה בכלי אבנים. ורצו להדגיש את השינוי, שכיום הכיפורים אין דין שכל מעשיו יהו בכלי אבנים. ויש שפירשו, כדי להזכיר לכהן גדול, שאם ילכלקל במעשיו, יהיה בלשכתו כעץ חשוי להתיק ולא יהיה לו קיום זמן מרובה, אך אם עשה כראוי, אי צדיק כחמר פירח. י. רש"י, ושמענו שרצו לפרש מהי לשכת העין, ולכן הוכיח לומר שהיתה אחורי לשכת הגזית ולשכת הגולה, כי אם לא כן, הרי יתכן שהכוונה שהיתה אחורי לשכת העין. ובכרחה שבא לפרש שהיא לשכת העין. וראה בתוספות ר"י הלבן שביאר בשני אופנים, או שהכוונה שבא לפרש מה שאמר רבי אליעזר בן יעקב ששכח למה היתה משמשת, או שבא לפרש ענין מעשיה של לשכת אחרת. וראה מדות ה, ד, ובפירוש הרע"ב ותוספות יום טוב שם. יא. רש"י, ותמה התפארת ישראל (מדות טז אות כט), שהלא את כל המקדש

פ. במקום שיש ציון מוקד כאן [א] יש לעיין בילקווא יחידה" שבתף המסכתא

מסכת יומא - פרק ראשון

ב:

ולא קבלתו. דבי קהה קאי קאמא עליה דרבי חייא - כשתרגמתי את הדרשה לפני רבי חייא, ובקרישנא - ופירשתי מאי קריאת הגבר קרא נקרא, ולא אמר לי ולא מידי, ונתת רב שילא אמרת לי, אימא קרא תרגומא. אמר ליה רב שילא, מר ניהו רב - אתה הוא רב שרגיל לתרגם לפני רבי חייא, נינח מר - לך ושב במקומך, שאיני כדאי שתהיה המתורגמן שלי. אמר ליה רב, אמרי אינשי, אי תגרת ליה - אם נשכרת למלאכה ליום, אפילו מלאכה בוניה כגון פויץ עמריה ניפויץ צמר שהיא מלאכת נשים, עשה למי ששכרך. אף אני מאתר שהתחלתי לתרגם, אסיים. אימא דאמרי, דבי אמר ליה רב, מעלין בקדוש ולא מורידין - גנאי הוא לדרשה שארדי, ויבא משהו פחות ממני ויסיים במקומי.

תניא בנתייה דרב - שהפירוש הוא קריאת הגבר, תניא בנתייה דרבי שימא - שהפירוש הוא קריאת התרגומל. תניא בנתייה דרב, גביני - שם אדם הקרוי - הממונה להכריז, מהו אמר לי, עמדו כהנים לצבדוקתם וליום הדוקתם וישירא לצמענדכם, והיה קולו נשמע בשלש פרסאות, ומוכח מכאן שקריאת הגבר היתה על ידי אדם. מעשה באגריפס המלך שניה בא בקרר ושמע קולו בשלש פרסאות, וכשבא לביתו שיגר 19 - לכרוז מתנות, ואף על פי כן כהן גדול משובה מוטו - קולו היה חזק יותר משל גביני, דאמר מר, וקבר - פעם אחת היה מעשה, שהיה כהן גדול מתוודה על פרו ביום הכפורים, ואמר, אגא השם חטאתי וכו', ושמע קולו בירחיזו - ויריחו רחוקה מעבר לשלש פרסאות, שהרי אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, מירושלים ליריחו עשר פרסי. מוסיפה הגמרא לבאר שהמרחק לא היה ההבדל היחיד, וקולו של הכהן גדול היה חזק אף יותר, ואף על גב דהקא - לכהן גדול אימא חוץ שא של התענית נהקא ליקא חוץ שא, והיא סיבה שקולו של הכהן גדול יהיה חלש יותר, ונהקא וקמא - כשהכהן גדול מתוודה ונהתם ליה, ואף זו סיבה שקולו יישמע פחות, דאמר רבי לוי, מפני מה אין קולו של אדם נשמע ביום דקרר שנשמע בעליה, מפני קולו של גלגל חמה שמנספר בקריע, בקרר - כאומן המנספר בארזים - בעצי ארז. והאי חירקא - והנסוה של אותו ניסור של החמה, נראית בעמוד שמש דיושא, ולא שמייה - והנסוה היא לא, והיינו אין, והיינו אין, והוא הפירוש במאי דקאמרי גבובדבנצר וקב דירי ארעא (כ"א) חשיביון - שכל בני האדם נחשבים אצל הקב"ה כלא, כאותה נסורת של החמה.

הגמרא מביאה נושאים הקשורים לקול השמש. תנו רבנן, ואימא קול גלגל חמה היה נשמע קול המונה של רומי - קול המון העם שברומי, ואימא קול המונה של רומי נשמע קול גלגל חמה.

תנו רבנן, שלש קולות הולכין מסוף העולם ועד סופו, ואילו הן, קול גלגל חמה, קול המונה של רומי, קול נשמע בשעה שיוצאת מן הגוף, ויש אומרים, אף לילה - הולך הקול מסוף העולם ועד סופו,

ואי שקא דעתך שדין הרמה מתחיל רק ממצבות ומקוריותא היא, אם כן היכי מקדימין ומרמזים כבר מאשמורה ראשונה (והיכי קאמרינן?).

אמא מבאת הגמרא באופן שונה מנין שחצות עושה עיכול. אמר רבי יוחנן, לעולם אכן כל הלילה כשר גם להקטרה אם עדיין אינו מעוכל, וגם להרמה אם כבר מעוכל, וחצות שעושה עיכול באברים שמשלה בהם האש, מכאן למדנו, מושמע שנאמר בהקטרה על מוקדה על המזבח כף הלילה עד הבקר אינו יודע שהוא עד הבקר - שהרי נאמר כל הלילה, אם כן ומה תלמוד לומר עד הבקר? - הלא מיותר הוא, אלא בא ללמד שתתן בבקר שקרו של לילה - לענין עיכול באברים שמשלה בהם האור, שלפני בוקרו של לילה, ויש הרבה אין צורך להקטיר אברים שמשלה בהם האור, היות והתורה לא קבעה זמן לאותו בוקר שלפני בוקרו של לילה, על כרחי היינו חצות, שמאז עושה עיכול לאברים שמשלה בהם האור, אבל הרמת הדשן כשרה כל הלילה באברים שנתעכלו, וכפי שהגמרא דרשה כל הלילה והרים, ולכן קבעו בו חכמים זמנים לפי הצורך. הלכה, ככל יום - שאין הרבה קרבנות תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו בין מלפניו בין מלאחוריו וסניא - ודי בזה, גיום הכפורים קאיא חוץ שא בקנה גדול - שעליו לברו מוטלת המלאכה מקדימים יתרו ועבדין מקצות, וקרנלים דקפישו ישראל וקפישו קרבנות - ויש הרבה דשן במקום המערכה, וצריך להעלות בהם כל הדשן הזה לתפוח, עבדין מושמורת הראשונה כדי שהמערכה תהיה מוכנה, וכדקתני טעמא, לא היתה קריאת הגבר מנעת עד שתינתה נזהה מלאכה מושמרת - כדי שיוכלו להתחיל לשחוט מיד לאחר תמיד של שחר, ומוכח שהיו קרבנות רבים ברצל.

שואלת הגמרא, מאי קריאת הגבר. ומשיבה, רב אמר קרא נקרא - הממונה על ההכרזות, היה מכריז עמדו הכהנים לעבודתכם. ביאור אחר, רבי שימא אמר, קרא תרגומא - קריאת התרגומל, שדרך התרגומל לקרוא לפנות בוקר.

מביאה הגמרא מעשה הקשור במחלוקתם בפירוש קריאת הגבר. רב איקעב דאמריה דרבי שימא ולא הכירו שם את רב, לא הנה אמורא למימם עליה דרבי שימא - לא היה מי שיתרגם את דרשתו של רב שילא מלשון הקודש, ללשון שמבינים אותה העם. גם רב עליה וקא סקפש - קם רב להיות המתורגמן. בתוך הדרשה לחש לו רבי שילא 'קריאת הגבר', ורב תירגם, מאי קריאת הגבר, קרא נקרא. אמר ליה רבי שימא לרב, ולימא מר קרא תרגומא, עליך דתרגם קריאת התרגומל. אמר ליה רב, אבוב - חליל שהוא חשוב לקרי וקבר - לבני חריים, כלומר לאנשים נכבדים הוא מפיץ קול נעים ועבר, קר דכאי - אם יבוא לפני אורגים, אנשים פחותי ערך, לחלל לפניך, לא מקבליה מיניה - לא יערב להם. ועל דרך משל נתכוון לומר לו, אמרתי פירוש זה לפני חשובים ולא מיחו בידי, עכשיו שאמרתי לפניך גדול כמותם,

ככלל לא מגדלין, ואם כן מוכרח להיות שקרא גברא, כי אין תרגומים בירושלים, או שרק אוכלי קרשים לא יגדלו תרגומים, ואם כן אפשר שקרא תרגומא. וא. שכן היו עושים, לוחשים את הדרשה למתורגמן, והוא אומר בקול בלשון שמבינים. יב. הרמב"ם (כ"א מקדש ג). כתב, שיש ממונה מכריז עמדו כהנים לעבודה וכו'. ומשמע שפסק כרב, שקריאת הגבר היינו קרא גברא. ויש להבין, שהרי בהלכות תמידין ומוספין (ג, כ) סתם הרמב"ם: 'אימתי תורמין הדשן בכל יום משיעלה עמוד השחר, ובלחם משנה כתב, שאפשר ששניהם שיעור אחד הם, אולם המאירי בסוגייתו כתב, ששיעורו של רבי שילא מוקדם הרבה משיעורו של רב. יג. רש"י, ובמאירי מפרש, שהכוונה על עצמו, כלומר שמא יתא מקומי מונח לפחות מגני, ואינו רוצה בכך. וכן משמע ברמב"א, ובמהרש"א ביאר, שמעלין בקדוש לפרש קרא גברא, ואין מורידין לפרש שגבר היינו תרגול. יד. הקשו בתוספות (כ, א) מה שהיה שכתב משמע שקולו נשמע עשר פרסאות, וחירצו, שבשער פרסאות היו שומעים קול קרן הבהר, אבל את הכהן גדול שמעו. ועיין תוספות ישנים, וריטב"א. זו. ועריך ביאור מה הראיה מכאן שאי אפשר לפרש במשנה קריאת התרגומל. ובשפת אמת ביאר, שמזה שהכריז עמדו לעבודתכם משמע, שלא היו מתחילים לעבוד בסיומן אחר. זו. רש"י פירש, שהכוונה על הוכרת השם שבירוי הפר. ורקשה השפת אמת, מדוע לא פירש שהכוונה על השעיר שהיה על הכפרת כל כלי ישראל, ומסתבר שיותר היה לו להביא קולו שישמעוהו כל הציבור. יז. במשנה בתמיד (ג, ה) מובא בנוסח זה: ויש אומרים אף קול של כהן גדול בשעה שהוא מוכיז את השם ביום הכפורים, והקשה התוספות יום טוב (שם), איך יתכן שהיה לכל כהן גדול קול גבוה כל כך. וביאר, שהכוונה לקול הכהנים והעם העומדים בעורה שהיו עונים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, אלא שמיחוסו לכהן גדול שהוא ראש המדברים. אך הקשה עליו הרש"י (שם), שהרי בסוגייתו משמע, שהכוונה על הכהן גדול עצמו. ומה שהקשה התוספות יום טוב איך יתכן שכלל כהן גדול יתא קול חזק שבו, ויחך הרש"י, שרש"י דקדק וכתב: פעם אחת היה מעשה, ומבואר שלא על כל כהן גדול נאמר דבר זה. וכבן יהודיע ביאר, שלא ראשונים היה להם גבורה מלאכה כגופם, וכמו כן כח גדול בהרמת קולם ובהשמע היה חזק מאד ידות מדורות אלו. אולם השיח יצחק ביאר, שודאי גם רש"י סבר שכלל כהן גדול היה כן, והיה בדרך נס. ובפרט לפי מה שכתב האר"י ז"ל שהיה הקול יוצא מאילו, ככתוב 'כלל המקום אשר אוכזר את שמי' ולא כתוב 'ותוכי', ואי כלל מקום רק הכהנים הגדולים הצדיקים וכו' וכו', וזה כוונתו ששלא היה הדבר בקביעות. וכן כתב הרשב"ד (תמיד ג) בשם מרדכי ורמב"ם, והרשב"א לקמן ט"ז, ב ד"ה וכו'. יח. הקשה מהרש"א, שהרי במסכת מכות (נד, א) מובא, שהיו רבן גמליאל וחביריו מולכין בדרך, ונשמע קול המונה של רומי כרוחק מאה ועשרים מיל. וביאר, ששם היה בלילה, שאין לגלל חמה נשמע בה. וראה שביאר עוד על דרך הרמז נמוכא בהערה בסמוך. יט. פירוש מהרש"א (בבבא כד, א) שהוא קול המיית ההצלחות הזמניות אשר הם שקטים ושלוים. ובהגהות יעביץ מפרש שהכוונה על הרותונות. וראה מהרש"א כאן נמוכא בהערה לעיל.

א. רש"י לא גרס, שהרי לאחר את ההרמה אחר חצות וראי אפשר שכל חצי הלילה השני ראו להרמה. ובתוספות, קיימו היראים, שחולק על כל יום שהיו מאחרין עד קריאת הגבר, והיו זורזין מקדימין למצוות, ואפשר כבר להרים מצות הלילה. ב. כן גרסו כאן כולם, שרבי יוחנן חולק על רב, אך בוחנים, רש"י לא גרס אלא, ופירש, שרבי יוחנן בא לתרוץ את הפסוקים כרב, עיין בתוספות וראה הערה בסמוך. ג. רש"י ביאר, שרבי יוחנן חולק על דרשתו של רב, וסובר שאין לדרוש שחצית להקטרה וחצית להרמה. אלא דרש שאם אין דשן מעוכל הרי כל הלילה יש חיוב הקטרה, ואם הדשן מעוכל, הרי כשישר להרמה כל הלילה. ומבוקר המיותר נלמד, שחצות עושה עיכול באברים שמשלה בהם האור, והיינו שירידין. אבל התוספות הביאו גירסת רש"י בוחנים (ג, פג) שלא גרס אלא, אמר רבי יוחנן, וסבר שרבי יוחנן מודה לרב שחצית להקטרה וחצית להרמה, אך כל זה הוא רק בשירי, אבל מצות הרמה נלמדה מהבוקר המתוך, שיש ליתן בוקר לבקריו של לילה. ובהו מסין הכתוב חכמים לקבוע כמה יש ליתן לו. ד. ומהזאת אברים שמשלה בהן האור יהיו כשרים להרמת הדשן. ה. ביאר השפת אמת את הדרשה בשני אופנים, א. שדרשו כדרשת אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות, וכיון שאמר תורה כל הלילה, כבר מבואר שישמע את הבוקר, ומדוע הוצרכה התורה ללמנו עד הבוקר, הברכה שבא לה בוקר לבקריו של לילה, ב. שכוונת הדרשה היא שיעד הבוקר שאמר תורה על ולא עד בכלל, שאם לא כן, הרי הוא מיותר. ו. הביאו התוספות שתי שיטות לבאר מיה היה חלש, א. שהכהן גדול הוא התורם, ומשום חולשתו, ב. שהתורם היה כהן הדייט ולא גורסים 'כח גדול', ומשום חולשתו. ונתלקו אם כל העבודות שבים הכפורים, אף אלו שאינם בפנים היו נעשות בכלן גדול או לא. ואף לשיטות הסוברות שאף שאר העבודות היו נעשות בכלן גדול, יש לרזן אם תרומת הדשן נבדלה היא או לא. וראה בענין זה לקמן כב, א. וראה בתוספות ישנים, וראה מה שכתבו בתוספות ישנים לעיל יב, ב ד"ה אבטו, ובתוספות הרא"ש שם, ונפקא מינה גם במחלוקת זו אם היה פייס ביום הכפורים על תרומת הדשן. ונתלקו בזה בעל המאור והרמב"ם במלחמות (א, א מפרש הר"י). ושיטת הרמב"ם (עבודת יום הכפורים ג, ד), שמפיסין אף לתרומת הדשן וכדעת הרמב"ם. ז. כדי שיהיה לו זמן לטח בין עבודה זו לעבודת היום, תוספות ד"ה משום. ח. בדברי רש"י משמע שגרס רק יושביש קרבנות, ופירש, הדיין קרבנות שהקריבו אתמול שצריך להעלות הדשן לתפוח. וראה בתוספות ישנים שגרסו גורסים, ולפניו, וביארו, שהכוונה על דוקק העורה שחמת שיש שם רבים משיראל וקרבנותיהם, ואל היו יכולים להוציא הדשן ולהעור בתוך העם, ולכן היו מקדימים לתרום באשמורה הראשונה. ט. הפוח היה גל של אפר באמצע המזבח, לשם כינוס את כל האפר הותר משריפת הקרבנות, ורק לאחר מכן היו מסדרים את עצי המערכה לצורך שריפת הקרבנות של היום. ברגלים היו הרבה קרבנות, וממילא הרבה אפר, לכן היו צריכים להקדים ולהעלות את האפר מאשמורה הראשונה, ואחרי תרומת הדשן היו מעלים את האפר לתפוח, רש"י. י. פירש בנומי הגר"ם כביאור מחלוקתם, שחילקו אם מה שחנקו חכמים (בבבא קמא פג, ב) שאין מגדלין תרגומים בירושלים היינו

ב' בכתובים שיש קול מהו (א) שיש קול מהו חרות' שבפני המכתבה

מסכת יומא - פרק ראשון

נָחַשׁ וְנִקְרָב בִּירוּשָׁלַיִם מֵעוֹלָם אֲמַר אֶתְּךָ לְחַבְרָה צֶרֶף לִי הַמָּקוֹם - שאין לי לאכול, או שדחוק לי המקום, שאלו בירושלים.

שואלת הגמרא, מַתָּה הַתָּנא ואמר שנעשו עשרה ניסים במקדש, ונסים בשנים מהם שהיו בירושלים - ולא במקדש. ומתרת, איכא תרתי אחרניתיא במקדש, דתניא, מעולם לא כבדתי גשמים אש שיש גשמי המערכה, ונישן המערכה אפילו כל הרוחות שבעולם באות ומגשבות בו אין מויוזות אותו במקומו - אלא עולה ומיתמר ישר כעמוד, ואלו הם שני הניסים שלא נזכרו שם במשנה.

שואלת הגמרא, ותו ליקא ניסים בבית המקדש, דתניא רב שמעיה בקלנבו - שם מקום, שגברי קלי חרם נגלעין במקומן [הוא] - שמתבשלים בהם קדשי קדשים, והבליעות נאסרות משום נותר, וטעונים שבירה, ושבירתם במקום קדוש. ואמר אבוי, מוראיה מנוצה של עולת העוף ודישון מנבחן הפנימי ודישון המנוחה היו מניחים במזרח הכבש ונגלעין במקומן, אם כן ישנם עוד שני ניסים, ומדוע נמנו רק עשרה. ומתרת, פסולי תלמיא הוו - שלא נפסל העומר ושתי הלחם ולחם הפנים מנו כשלשה ניסים, השביניהו קהד - כיון שמדובר באותו סוג נס יש לחשבם כנס אחד, ומעתה אפיק תרי - יצאו שני ניסים מרשימת העשרה, ונישן תרי - ויש להכניס את אלו הנבלעים.

שואלת הגמרא, אי הכי גלעין נמי תרי הוול - כמו שבפסולים אמרנו שהם תחת שם אחד ולכן נחשבים לנס אחד, כך גם כאן שני ניסים תחת שם אחד של בלועים, השביניהו קהד - צריך לחשב אותם כנס אחד, והקרוב להו - מהעשרה ניסים שבמקדש. ומתרת, איכא נמי אחריתי, דאמר רבי יהושע בן לוי, נס גדול היה נעשה בקרבן הפנים, פסוקו כסדרו - שבזמן שהיו מוציאים לאחר שבעו את לחם הפנים, היה עדיין חם, כמו כשסדרו אותו בתוך השלחן, שאמר בשמואל, לענין לחם הפנים, "לשום קרבן חם ביום הקדש" - שהוא עדיין חם ביום הלחן משם.

שואלת הגמרא, ותו ליקא - וכי אין יותר מעשרה ניסים אלו שמנינו, והאמר רבי לוי, דקר זה מסורת בדינינו מאבותינו, מקום ארון אינו מן המדורות - שהארון עצמו אינו תופס מקום כלל, שהרי כל קודש הקדשים היה עשירים על עשרים אמה, והארון היה בדיוק באמצע, ומבואר שיש לארון עשר אמות לכל רוח, אם כן לא נשאר מקום לארון, ומכאן שאינו תופס מקום. ואמר רבנאי אמר שמואל, כרובים בנס היו עומדין [הוא] - שהרי הכפיים של שני הכרובים יחד היו עשירים אמה, שכל כנף גדולה חמש אמות, ואם כן לא נשאר מקום לגוף הכרובים, אלא שבנס היו עומדים ולא תפסו מקום, ואם כן ישנם גם ניסים אלו. ומתרת הגמרא, ניסי דקר - ניסים שאירעו מחוץ להיכל, בעזרה, שהם ניסים הידועים לכל, והכל רואים אותם, קא חשיב, ניסי דגנאי - שבתוך הבית, לא קא חשיב.

שואלת הגמרא, אי הכי - שמונים רק את הניסים שהיו בעזרה, קרבן הפנים נמי ניסי דגנאי הוא [הוא] - שהרי השלחן עמד בתוך הבית. ומתרת, קרבן הפנים ניסי דקר הוא, דאמר ריש לקיש, מאי דקרבן "על השלחן הקדוש", ספור, מקביל שהוא טמא [הוא] - משמע שהשלחן יכול לקבל טומאה,

וניש אוקרים, אף קולו של רידייא - מלאך הממונה על השקאת הארץ, ממטר השמים ומהתהום, והוא קורא להם. ובעו רבן רחמי אנשמה - על קול הנשמה שישע שיוצאה מן הגוף שלא ישמע, והתקבלה תפילתם, ובפולחיה.

תניא קנותיה דרבי שיא - שהכוונה לקריאת התרגום, היוצא יחידי לדרך קודם קריאת התרגום, דמו בראשו - מפני המזיקין, ועון מותו על ראשו מוטל, שנקרא שהמית עצמו. רבי יאשיה אומר, היוצא דמו בראשו עד שישיגה - עד שיקרא התרגום שוב, ולא די בפעם אחת. וניש אוקרים, עד שישיגה - עד שיקרא שלש פעמים, ובאיה תרגול אקרו, בתרגול בינוני - שאינו ממחר לקרוא, אבל גם לא מאחר קריאתו. ומכאן למדים שאבר' היינו תרגול.

אמר רב יהודה אמר רב, ששעה שישאר עולין לרגל, עומדין בעזרה צפופין - מלשון צף, שמרוב אנשים היו נדהקים כל כך, עד שצפים ומגביהים ורלהים מהקרע, ומשתתווים רוחיהם [הוא] - וכשמשתתווים ונופלים על פניהם ומתוודים, נעשה להם נס, והיה רווח בין איש לרעהו ארבע אמות, כדי שלא ישמע חבירו את הוידוי, ויתבייש. ונקבין - מרוב אנשים, הם תופסים את כל אורך אחת עשרה אמות המיעדות לדריסת רגלי ישראל מצפון לדרום, ולא הספיק מקום זה, ולכן היו יוצאים מפרסים גם בין צדי ההיכל לכותלי העזרה לצפון לדרום ומשם לכיוון מערב, ושם ממלאה את כל האחת עשרה אמה שאחורי בית הכפורת - את הרווח שיש מאחורי כותל קודש הקדשים, ובין כותל מערבי של העזרה.

הבינה הגמרא שבאומרנו נמשכים אחת עשרה אמה' היינו בשעה שהיו משתתווים ורוחים. ושואלת, מאי קאמר - הלא כבר אמר שמשתתווים ורוחים על ידי נס, ומדוע עליהם להתפרס אף מאחרי הכפורת. ומשיבה, הכי קאמר רב, החלק הזה נסוב על הרישא, שאף על פי שנקבין אחת עשרה אמה אחורי בית הכפורת, ועומדים צפופין, קשה משתתווין היו כולם באים למזרח המזבח מתוך העזרה ומשתתווין רוחיהם [הוא] - ומשתתווים לפני ההיכל ברוחיה.

וזה - שהשתתווו ורוחים, הוא אהד מעשרה ניסים שנגשו במקדש. דתני, עשרה ניסים נעשו בבית המקדש, א. לא הפילה אשה את עובריה מרתה בשר הקדש - שנתאוותה לאכול מבשר הצלי, כשמעלה ריח, ב. ולא הקריח בשר הקדש מעוליה - כשלא היה זמן להקטיר הכל מבערב, והיו משארים את הבשר בראש המזבח, ואילו שנים או שלשה ימים, ולא הסריח. ג. ולא ראה יבוב בבית המקדש - שם היו שולחנות של שש שמדיחים עליהם את הקרבנות, ד. ולא אירע קרי דהו ביום הכפורים [הוא], ה. ולא נמצא פסול בעומר - כגון שנמארו, שאם היה בו פסול, אין אפשרות לעשות אחר, שהרי נקצר רק בליל מוצאי יום טוב, ולא מרבים לקצור, והיה צורך לנפוחו בשלש עשרה נפות, ו. ובשתי העתים - אף הם אלו ניסים נפסלים לא היו לחמים אחרים, כי אין אפיתם דוחה שבת, ז. ובקרבן הפנים - וכן בלחם הפנים שנאפה מערב שבת, אם יפסל אין לו תחילה, והשלחן יעמוד ריק עד השבת הבאה, ח. עומדים צפופים ומשתתווין רוחיהם, ט. ולא היוקח

בכך הוידע כתב, שוודאי היו רשאים להאכילה, כיון שאין זה עדיף מיום הכיפורים שהיא בכרת, ואם ירחה האכילה בשר קדש כמבואר לקמן (פ, א). ובאר, שהנס היה לשמור על בשר הקודש שלא יעזרכו להאכילו לאשה שלא כיון. ובתפארת ישראל (אבות ש), ביאר, שהנס היה שלא היה מעוברות צרכות ליוחר מלהכנס למקדש שמא ירחו. אך בתוספות חידשם כתב, שדוקא אם נשתנו פניה האכילה. ואפשר שתפיל קודם לכן, ולזה הויעל הנס. יא. פירש רש"י, שהכוונה לאמרוק שנתעכבו כשאין פנאי להקטירן באותו יום, ומעלן לראש המזבח, ועפים עומדין שם שנים או שלשה ימים. אמנם רבינו יונה (אבות ה), כתב, שהכוונה לקדשים קלים הנאכלין לפני ימים ולילה אחד. וכתב המהרש"א, שהנס היה רק במקדש ולא בירושלים, ולכן צריך לומר שהנס היה רק בקדשי קדשים. או גם בקדשים קלים כשנאכלו בפועל בעזרה, אך לא במה שנאכל בירושלים. והוסף המאירי שאפילו שלפעמים היה החום מתגבר. והביא המאירי יש מפרשים שהנס היה שלא הסריח ידי הכהנים למרות שהתעורר של עשרון, ובתוספות ישנים העירו, שהרי אפשר להביא אחרת (כמבואר לעיל: א), אך אין הוא מאוס ביותר ולכן לא נראה בעזרה, וברוח חיים (אבות ה), פירש שאין זכוב נמצא במקום שכניה. ויה. פירש רש"י (אבות ה), לא נשך אדם ומת, ומשמע שלעתים היה נושך אך מעולם לא חמת. ובתוספות יום טוב (שם) כתב, שלא אמר התנא לא נשך אלא אפילו אם אירע עשירית לא היה מוק. יב. פירש רש"י, שהכוונה לענין דוחק וירח ארבעה ימים ופניה שחיה ויש חיוב לינוח בירושלים, נקטו לשון 'שאלין'. אך הרע"ב (אבות ה), כתב שיש גורסין 'כשאלין בירושלים', והכוונה על העולים לרגל. כ. כתב המהרש"א, דהיינו אפילו אם אירע עשירית, ומכאן המערכה. כא. רש"י, וכתב הרש"ש, שלפי זה צריך לומר שאות הבית שבקלנבו היא חלק מן המקום, אך העיר שבכמה מקומות מוכח ששם המקום 'קלנבו'. כב. כדכתיב, 'וכל חרש אשך יכושל בו ישיר'. כג. ואם הם לא יכלעו, נמצא שהיה אשפתות של שברים בעזרה. ובראשונים העירו, שאינם יודעים מקור לזה שאי אפשר להוציא אחר כך מכית המקדש. וברש"י כתב, וגמרא גמירי לה שאין להוציאם חזק למקומם. כד. בליעת שברי כלי חרס נס אחד, ובליעת כל הניתנים כמזרח הכבש, נס אחד.

א. ונקרא רידייא משום שדומה לעגל מלשון שור חורש ורידייא הוא תרגום של חרישה, רש"י. אך בתענית (ב, ד) אפילו פירש רש"י, שאף ברי הוא שר הממונה על המטר. והוא ללשון הקלירי בפיוטו לגשם, ונסמך על הכותב (איוב ל, א), אף כרי טריח עב. וראה ברש"י על איוב שם. ב. המהרש"א בחידושי אגרות מבאר, שבקישו על המיתה שתפסק מעולם, עיין שם. ג. כתב הבן יהוירע, שיש דמיון לזה מהכתוב (משלי ל, ט) 'שלשמה המה מטובי צעדי', כלומר, לאחר שנשמעו שלש קריאות התרגום, אז הוא טוב לעצור. ד. רבינו אליקים גרס 'כיפני', ופירש, שהכוונה שאינו מאחר ואינו מקדים לקרות. ועוד ביאר, באותו אהר, ילא בחור ולא זקן. ה. רש"י פירש, שמרוב דוחק לא היה רווח ביניהם, והיו רגלים ניטלים מן הקרקע, ונשענים על חברהם, עד שהיו צפים באויר, ובמחזור יוטרי (כתב) פירש, שמתוך הדחק היה נראה לאדם כאילו הוא על גבי חבירו. והמגן אבות (אבות ה), פירש שהוא מלשון מערכה, כמו שתרגם יונתן (עשיה כא, ה) 'צפה הצפית' סדר מערכתא, דומה ללשון ערב. שהיו מערכה מול מערכה בדוחק גדול, עד שהיו נמשכים עד אחת עשרה אמה של אחורי הכפורת מתוך דוחק, ויוצאים ממקום דריסת רגליהם בין צדי ההיכל, ונמשכים משם למערב עד אחורי הכפורת. ו. פירש רש"י, שהטעם בזה הוא כדי שלא ישמע אחד את יוידו חבירו ויכלם. ולכאורה היה בלאו הכי מתפללים בלחש, ואף אם לא היו ורוחים. תירץ השיח יצחק, שעיקר הנס היה מפני יום הכיפורים שמתפללים בהרמת קול, שלא כשאר השנה, כמבואר בבית יוסף (אבות חיים סימן קא). והבן יהוידע ביאר, שנעשה הנס מאחר ולא ימלט שכמה בני אדם יתוודו בקול רם, וכדי שלא יכלעו נעשה הנס הגדול הזה. ובמדרש קהלת רבה (ה, א) מבואר שהטעם הוא כדי שלא ישמעו אחד תפילת חבירו וישעו. וטעם זה נצרך על הרגלים, שהרי אין בהם וידוי. והרמב"ם (אבות ה), כתב, שעומדים בעזרה אחד בצד השני, וכתב ההשתחויה לא נוצר להם לחץ, ולא היו דוחקים על אה, מתוך נכבדותם באותו המקום. (לפי תרגום מחדש בהוצאת מכון המאור). ז. היינו לכיוון קודש הקדשים. ח. ביאר הריטב"א, שהנס היה שלמרות שעמדו כל כך צפופים שהיו צרכים להדחק עד אחורי הכפורת, ואילו כשבאו להתחתות היו כולם צרכים להכנס לצד מזרח, ובכל זאת הספיק המקום להשתתות ורוחים ארבע אמות לכל אחד. ט. כתב הבן יהוירע שאילו העשרה ניסים הם כנגד עשרה סויעות שנתנסה בהרבה, ולפי שהנסין האחרון היה העקידה כהר המוריה, נעשו הניסים במקום הזה. י. פירש רש"י, שלא הפילה מתאוות בשר הצלי כשמעלה ריח, ומשמע שהכוונה מריח איברים שבמערכה. וכתב רש"י (אבות ה), 'שאלו הריחה ובאת לטעום מהן אין שומעין לה להאכילה בשר קדש. אך

א. במקום שיש עין מקום ב' [א], יש לעיין בילקוט אהרן' שכתב המהרש"א.

בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, שְׁמֵן מְשַׁחַת קֹדֶשׁ, נְמַשְׁחַת מְמַדַּת הַקֹּדֶשׁ, נְשֹׂאת צִיץ נֹזֵר הַקֹּדֶשׁ,
חֲבוּשׁ עַל רֵאשִׁיךָ פְּאֵרְךָ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, מוֹשֵׁב טוֹב יְשֻׁבָּת, יוֹם נִסְתָּ יוֹם אֲשֶׁר בְּרַחַתְךָ, בְּמַעֲרַת צוּרִים שְׁעַמְדָּת,
שָׁם קָנִיתָ הוֹדְךָ וְהַדְרָךְ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, עֲצֵי שְׁטִים עוֹמְדִים, לְמוֹדֵי יְיָ הֵם לוֹמְדִים, אֹר מִפְּלֵא אֹר הַיְקוֹד הֵם
יֹקְדִים, הֲלֵא הִמָּה יוֹרוּךְ מוֹרְךָ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, וְלִשְׁדָּה תַפּוּחִים, עָלִיתָ לְלֶקֶט בּוֹ מְרַקְחִים, סוֹד תּוֹרָה כְּצִיצִים
וּפְרָחִים, נַעֲשֶׂה אָדָם נֹאמֵר בְּעִבּוּרְךָ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, נְאֻזְרַת בְּגִבּוֹרָה, וּבְמַלְחָמַת אִשׁ דַּת הַיְשַׁעְרָה, וְחָרַב הוֹצֵאתָ מִתְעַרְהָ,
שְׁלֵפֶת נֶגֶד צִרְרִיךָ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, לְמִקּוֹם אֲבִי שִׁישׁ, הִנְעַתָּ לְפָנַי (וּפְנֵי) אֲרִיָּה לִישׁ, גַּם גָּלַת בּוֹתְרַת עַל
עִישׁ, תִּשׁוּרֵי וּמִי יִשׁוּרְךָ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, בְּקֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים, קוֹ יְרוּק מְחִידֵשׁ חֲדָשִׁים, שִׁבְעַת שְׁבֹתוֹת סוֹד חֲמֻשִׁים,
קִשְׁרַת קִשְׁרֵי שִׁי"ן קִשְׁרִיךָ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, יו"ד חֲכָמָה קְרוּמָה, הַשְׁקַפְתָּ לְכַבּוֹדָה פְּנִימָה, שְׁלֵשִׁים וְשִׁתִּים נְתִיבוֹת
רֵאשִׁית תְּרוּמָה, אֶת כְּרוֹב מְמַשַׁח זֵיו אוֹרְךָ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, אֹר מוֹפְלֵא רוּם מַעְלָה, יִרְאֶת מְלַחֲבִיט כִּי רַב לָהּ, תַעֲלוּמָה וְאִין
קוֹרָא לָהּ, נְמַתָּ עֵינַי לֹא תִשׁוּרְךָ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, אֲשֶׁרִי יוֹלְדֶתְךָ, אֲשֶׁרִי הָעָם הֵם לוֹמְדִיךָ, וְאֲשֶׁרִי הָעוֹמְדִים עַל סוֹדְךָ,
לְבוּשֵׁי חֲשָׁן תַפּוּךָ וְאוֹרְךָ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

בַּר יוֹחָאִי, וְהַלּוֹמְדִים מֵאֲמָרְךָ:
בַּר יוֹחָאִי, נְמַשְׁחַת אֲשֶׁרִיךְ, שְׁמֵן שֶׁשׁוֹן מִחֲבַרְיָהּ:

וְאָמַרְתֶּם כֹּה לַחֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי, וְאָמַרְתֶּם כֹּה לַחֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן צְדִיקָאִי:

אִישׁ אֱלֻקִּים קְדוֹשׁ הוּא אֲשֶׁרֵי עֵין רְאֵתְהוּ, לֵב חָכֵם יִשְׁבִּיל פִּיהוּ אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

בְּרוּךְ הוּא מִפִּי עֲלִיוֹן קְדוֹשׁ הוּא מִהֲרִיוֹן, מְאֹר גָּלִיל הָעֲלִיוֹן אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

גְּבוּר וְאִישׁ מְלַחֲמָה בְּדַת תּוֹרַה תְּמִימָה, מְלֵא מִדַּע וְחֻכְמָה אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

דְּרִשׁ כָּל תַּעֲלוּמוֹת בְּעַז וְתַעֲצוּמוֹת, עֲלֵה מַעְלוֹת רְמוֹת אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

הַחֲבֵא בְּתוֹךְ מַעְרָה מִפְּנֵי הַגְּנֻרָה, שָׁם לָמַד סִתְרֵי תּוֹרַה אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

וְשֵׁם נִבְרָא מַעֲיֵן לוֹ וְחָרוֹב לְמֵאכְלוֹ, מַה טוֹב חָלְקוֹ וְחֻבְלוֹ אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

זָכַר צְדִיק לְבִרְכָה דִּין רִיבָא וְבֶר רִיבָא, זָכָה רַבִּים וְזָכָה אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

חֲדִישׁ בְּפֹה הַלְכוֹת הֵן בְּמִשְׁנֵה עֲרוּכוֹת, זֶה הַמְּרַגֵּז מִמְּלָכוֹת אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

מִהַר אֶת עֵיר טְבַרְיָה עָשָׂה אוֹתָהּ נִקְיָה, הוֹדוּ לוֹ מִן שְׁמַיָּא אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

יָדַע כָּל הַנְּסֻתוֹת דְּבָרָיו עוֹשִׂים פְּרוֹת, בְּטַל כְּפֹה גִזְרוֹת אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

כָּל יָמָיו אֲשֶׁר חָיָה אוֹת הַקָּשָׁת לֹא נִהְיָה, כִּי הוּא אוֹת עוֹלָם הָיָה אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

לְכָל יִשְׂרָאֵל הָאִיר בְּסוּד תּוֹרַה הַבְּהִיר, פְּאֹר הַחֲמָה מִזְהִיר אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

מְקוּם בְּחַר בְּשִׁמְיָא עִם תְּנַבִּיא אַחֲיָה, זֶה מִפְּנֵי עֲלִיָּה אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

נִחְמַד מְאֹד לְמַעְלָה זָכָה לִיקַר וּגְדָלָה, פֶּתַר עֲלִיוֹן לוֹ נִגְלָה אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

סִינֵי סִינֵי לוֹ נִקְרָא אָרִי שְׁבַחְכוּרָה, מִמְּנוּ תִצֵּא תּוֹרַה אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

עָשָׂה שְׁבָעִים תְּקוּנִים יִקְרִים מִפְּנִינִים, בָּם תִּתְקַן הָעֲלִיוֹנִים אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

פֶּתַח אֶת פִּיו בְּחֻכְמָה הוֹצִיא אוֹר תַּעֲלוּמָה, תִּתְקַן זְהִרֵי חֲמָה אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

צְדִיק יְסוּד עוֹלָם גָּלָה מְדַרְשׁ הַנַּעֲלָם, יְכוּל לְפַטוֹר הָעוֹלָם אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

קוּלוֹ זָמַר עֲרִיצִים וְהַכְּרִית אֶת הַקּוֹצִים, וְהִצִּיל הַלְּחוּצִים אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

רָאָה פְּנֵיו מְאִירִים בְּשִׁבְתּוֹ עִם חֲבֵרִים, עֵת גָּלָה סוּד נִסְתָּרִים אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

שָׁלוֹם רַב עַל מִשְׁכְּבוֹ מַה יָפִיו וּמַה טוֹבוֹ, דוֹבַר אֶמֶת בְּלִבּוֹ אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

תּוֹרָתוֹ מִגֵּן לָנוּ הִיא מְאִירַת עֵינֵינוּ, הוּא יִמְלִיץ טוֹב בְּעַדְנוּ אֲדוֹנֵנוּ בֶר יוֹחָאִי: וְאָמַרְתֶּם.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אֲשֶׁרִיכֶם יִשְׂרָאֵל, לְפָנֵי מִי אַתֶּם מִטְהַרִּין, וּמִי מְטַהֵר אֶתְכֶם, אֲבִיכֶם שְׁבַשְׁמוֹם. וְאָזְמַר, מִקְּנֵה יִשְׂרָאֵל יי, מַה מִּקְּנֵה מְטַהֵר אֶת הַטְּמֵאִים, אַף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל:

אשרנו מה טוב חלקנו בהלוא דבר יוחאי: ומה נעים גורלנו בהלוא דבר יוחאי:

אב תרחמן שמע קולנו, בהלוא דבר יוחאי, אתה הוא מושיענו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

במהרה יבוא ויגל לבנו, בהלוא דבר יוחאי, בן דוד יבוא ויגאלנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

גלה פבוד מלכותך עלינו, בהלוא דבר יוחאי, גאלה שלמה תגאלנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

דעה והשפל תבוננו, בהלוא דבר יוחאי, דור ישרים תברכנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

השב שכינתך לציון עירנו, בהלוא דבר יוחאי, היום תשמע שועתנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

ותערב לפניך תפלתנו, בהלוא דבר יוחאי, ולציון בשובו יחזו עינינו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

זכות אבות יגן עלינו, בהלוא דבר יוחאי, זה ה' קוינו ויושיענו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

חוס ורחם נא עלינו, בהלוא דבר יוחאי, חמול עלינו ועל עוללינו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

טוב ומטיב הדרוש לנו, בהלוא דבר יוחאי, טובך וחסדך עלינו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

ידבר עמים תחתינו, בהלוא דבר יוחאי, יהי ה' אלקינו עמנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

פתר הלומים לראשנו, בהלוא דבר יוחאי, פבוד וחדר תעטרנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

לשם ולתהלה תתננו, בהלוא דבר יוחאי, לחם חקנו המריפנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

מלך רחמן רחם עלינו, בהלוא דבר יוחאי, מברכתך מלא ידינו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

נאור ואדיר אל תשפחנו, בהלוא דבר יוחאי, נהלנו לציון גורלנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

סוף וקץ לכל צרותינו, בהלוא דבר יוחאי, סלח נא לעוננו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

עת רצון היום לנו, בהלוא דבר יוחאי, עזרנו אלקי ישענו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

פתח לנו שערי רחמים לתפלתנו, בהלוא דבר יוחאי, פרנסה ברוח תפרנסנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

צמיחת קרן לגואלנו, בהלוא דבר יוחאי, צדקה וחסד עשה עמנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

קרע רוע גור דיננו, בהלוא דבר יוחאי, קומם קהל עדתנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

רצוננו לראות מלפנו, בהלוא דבר יוחאי, רפואה שלמה תרפאנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

שכון במאז באהלינו, בהלוא דבר יוחאי, שובה ה' את שבותנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

תעלנו בשמחה לארצנו, בהלוא דבר יוחאי, תבנה לנו מקדשנו, בזכות אדוננו בר יוחאי:

אשרנו

עלי בכל גלגול וגלגול, ובפרט מה שעבר עלי בגוף הזה, כל מה שעברתי מעודי עד היום הזה, מה שאני זוכר עדין ומה שנשכח ממני, היספיקו כל אילי נביות לבאר ולספר אפס קצה מהפגמים שפגמתי ביום אחד כפי מה שנוגעים הפגמים במקום שנוגעים כפי שרש נשמת, ומכל שכן וכל שכן מה שפגמתי בכל הימים שעברו עלי מיום היותי עד היום הזה, (ובפרט וכו') מי יוכל לספר, מי יוכל לשער, מה אדבר מה אתאונן, מה אומר מה אדבר ומה אצטדק:

רבונו של עולם, תן בלב הצדיק הקדוש והנורא הזה (אם יזכה להיות בא"י על קבר רשב"י יאמר: השוכן פה) ובלב כל הצדיקים אמתיים לבל יסתירו פניהם ממני, ויעמדו בעדי למליצי ישר, להפוך בזכותי ולבקש ולמצא בי נקודות טובות, וימליצו טוב בעדי שתקרבני אליך ברחמים, ותתן בי לב חדש ורוח חדשה תתן בקרבי, שאזכה להתעורר מעתה באמת לשוב אליך באמת ובלב שלם אי שמים הפגינו בעדי, כל בעלי רחמים וחמלה חמלו עלי כל שוכני עפר העתירו בעד מטבע "ביון מצולה ואין מעמד" כמוני:

רבי רבי שמעון בן יוחאי, זכרו זאת ותשימו על לב, שזכינו בדורות הללו לשמע נפלאות נוראות גדלתכם איך מרמו בתורה שעל ידכם לא תשכח התורה, כי הפסוק שהבאתם ראיה ממנו, שהוא פי' לא' תשכח' מפי' זרעו' הוא סופי תבות יוחאי, ושמכם הקדוש בעצמו מרמו בפסוק "עיר וקדיש מן שמיא נחית" אשר אתם לבר יודעים סוד דברים האלה, אתם לבר יודעים גדלת ההבטחה שהבטחתם לישראל שהתורה לא תשכח מישראל על ידכם, ואיך משה רבנו עליו השלום נבא על זה בתורתו הקדושה מקדם על בן באתי להזכיר, נא רבותי הקדושים, חמלו עלי ואל תסתכלו על כל הרע שעשיתי מעודי עד היום הזה, במחשבה רבור ומעשה, אשר המריתי אמרי קל ועצת עליון נאצתי אל תביטו במעשי הרעים, ואל תעשו עמי פחטאי, ואל אקוץ בעיניכם, על אשר זה בפה אשר מעוררים אותי באלפים ורכבות רמזים והתעוררות, ובכמה מיני עצות נכונות בכל יום ובכל עת, להתקרב להשם יתברך, ואני בעצם קשיות ערפי קלקלתי ופגמתי בכל זה, ולא הפייתי אוני ולבי לכל זה חוסו עלי ואל תשיתו לב לכל זה, ואל יחר אפכם בי חלילה, רק תחשבו מחשבות עוד מעתה לבל אהיה נרחק מהשם יתברך ומכם חלילה כי עדין "אין מעצור ליי להושיע" גם בעת הזאת פי אין לי שום פח עתה אלא כפי לבד, וגם זה מאתו יתברך אשר לא עזב חסדו ואמתו מעמי, ונתן פח ליעף כמוני, לדבר עתה מעט דברים האלה ועל זה תמכתי יתדותי, שתרחמו עלי ותעשו את אשר אזכה לשוב באמת להשם יתברך (ולבא לארץ ישראל מהרה בשלום, ולדבר כל זה ויותר מזה שם על ציון שלכם הקדוש), ויי הטוב ברחמיו ישמע תפלתכם ויעזר ויגן ויושיע אותי ואת כל ישראל למענכם, ויחזירני בתשובה שלמה לפניו מהרה, ויאחזני ולא ירפני, ואל יעזבני ואל יפשיני בשום אפן, עד שאזכה לשוב אליו באמת, ולהיות ברצונו הטוב מעתה ועד עולם, ולתקן בחיי את כל אשר פגמתי, בכח וזכות הצדיקים אמתיים, אשר עליהם לבר אני נשען לסדר דברי אלה לפניהם ולפני השם יתברך, בעל הרחמים יודע תעלומות "יי יגמר בעדי, יי חסדך לעולם מעשי ידיך אל תרף, הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך, בי יכתירו צדיקים פי תגמל עלי":

תפילת הדרך

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ, שְׁתוֹלִיכֵנו
לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַדְרִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם, וְתַסְמְכֵנוּ
לְשָׁלוֹם, וְתַגִּיעֵנוּ לְמַחֲזוֹ חֶפְצֵנוּ לְחַיִּים לְשִׂמְחָה וּלְשָׁלוֹם,
[אם דעתו לחזור מיד אומר: וְתַחְזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם] וְתַצִּילֵנוּ מִכָּפַר
כָּל אֲזִיב וְאֲזִיב וְלִסְטִים וְחַיִּזוֹת רָעוֹת בַּדֶּרֶךְ, וּמִכָּל מִינֵי
פְּרַעַנְיּוֹת הַמַּתְרַנְּשׁוֹת וּבָאוֹת לְעוֹלָם וְתַשְׁלַח בְּרָכָה
וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יְדֵינוּ, וְתַתֵּנּוּ לָחֵן וּלְחֶסֶד וּלְרַחֲמִים
בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל רְאִינוּ, וְתַגְמִלֵנוּ חֲסָדִים טוֹבִים וְתִשְׁמַע
קוֹל תַּחֲנוּנֵינוּ, כִּי קוֹל שְׁמִיעַ תִּפְלָה וְתַחֲנוּן אֶתָּה: בְּרוּךְ
אַתָּה יי, שׁוֹמֵעַ תִּפְלָה:

(ג' פעמים) וַיַּעֲקֹב הַלֵּךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים: וַיֹּאמֶר
יַעֲקֹב בְּאַשְׁרַי רָאִם, מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה, וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם
הַהוּא מַחֲנֵה:

הגמ' עם הפירוש באדיבות
מכון המאור - ושנתם
חן חן להם
~ ~ ~
להזמנות:
1599-50-45-50

י"ל ע"י
מפעל הש"ס
שע"י אברכי קהילת חסידי בוסלב

להערות והארות: 05331-67664

עיר וקדיש עמיא נחית

ציל תשכת מפיר זרעו

בעלותך לציון הרשב"י

ביומא דהילולא דיליה - ל"ג בעומר

זכור ללמוד את לימודך הקבוע בסדר הש"ס

יומא י"ט דף

נא לשמור על קדושת הקונטרס

חלק מהקונטרסים נתנדבו ע"י
נחמן חיים בנימין בן מלכה
וד' רבקה רחל בת מלכה רייזל
לזש"ק
זכות התנא האלוף רשב"י יעמוד לו להתברך
בכל משאלות לבו לטובה

חלק מהקונטרסים נתנדבו ע"י
החפץ בעילום שמו
זכות התנא האלוף רשב"י יעמוד לו להתברך
בבריות גופא ונהורא מעליא ושימלא היבכל
משאלות לבו לטובה

"תורתו מגן לנו היא מאירת עינינו, הוא ימליך טוב בעדנו אדוננו בר יחאי"